

Nr 143

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående höjning av vissa postavgifter; given Stockholms slott den 28 oktober 1966.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Olof Palme

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framläggs förslag till höjda postavgifter. Grundportot för brev föreslås ökat med 5 öre till 45 öre och för brev i högre viktsatser med 10—40 öre. Höjda avgifter föreslås även för postkort, korsband, postanvisningar, postförskott samt assurans och rekommendation. Detta i förening med vissa förutsedda avgiftshöjningar, som Kungl. Maj:t eller postverket kan besluta, beräknas öka postverkets inkomster med ca 39 milj. kr. under budgetåret 1966/67 och med ca 84 milj. kr. under budgetåret 1967/68. De nya avgifterna föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1967.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland,
i statsrådet på Stockholms slott den 28 oktober 1966.*

N ä r v a r a n d e:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, KLING, JOHANSSON, HERMANSSON, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Palme, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *höjning av vissa postavgifter* och anför.

I skrivelse den 7 oktober 1966 har postverket bl. a. framlagt förslag om höjning av de avgifter, som är fastställda i kungörelsen den 11 maj 1951 (nr 248) angående postavgifterna m. m. Förslaget innefattar således portona för brev, postkort, korsband samt avgifterna för postanvisningar, postförskott, assurans och rekommendation.

Innebörden av verkets förslag framgår av sammanställning, vilken torde få fogas till statsrådsprotokollet såsom *bilaga*.

Postverket

Postverket erinrar om en i mars 1966 gjord beräkning av verkets driftresultat för budgetåren 1965/66 och 1966/67. Beräkningen utvisade i förra fallet överskott på 19 milj. kr. och i senare fallet överskott på 35 milj. kr. I sammanhanget hade utgifterna bedömts under den förutsättningen att statstjänstemännens löner skulle utgå efter oförändrade grunder. Vidare hade hänsyn tagits endast till vid tidpunkten för beräkningen kända prisförändringar. Beträffande inkomsterna hade verket antagit, att portona skulle bibehållas på nuvarande nivå och att trafikvolymen — och därmed portointäkterna — skulle fortsätta att växa med 4—5 % årligen.

Verket framhåller, att förutsättningarna för ifrågavarande beräkningar numera ändrats, främst till följd av den i juli 1966 träffade uppgörelsen om statstjänstemännens löneförmåner under åren 1966—1968. Härigenom har det tidigare till 19 milj. kr. beräknade överskottet för 1965/66 reducerats till 1,2 milj. kr. För 1966/67 har bedömts, att det tidigare förutsatta överskottet om 35 milj. kr. förvandlas till ett underskott om 30,4 milj. kr., och för 1967/68 uppskattas underskottet i verksamheten till 86,6 milj. kr. — Vid de reviderade beräkningarna har hänsyn tagits till den höjning av avgifterna i post-

verkets tidningsrörelse, som sker den 1 januari 1967 och som antas ge en inkomstökning om 11,3 milj. kr.

I skrivelsen erinras om de betydande insatser som inom postverket görs för att genom effektivisering av organisationen samt rationalisering av posthanteringen och kontorsarbetet kompensera inträffade kostnadsstegringar. Rationaliseringsarbetet bedrivs i enlighet med ett av styrelsen för postverket år 1966 fastställt aktionsprogram, som bl. a. siktar till en långtgående automatisering av brev- och pakethanteringen, införande av prestationslön i brevbäringen, motorisering av villabrevbäringen, mekanisering av arbetet i postkassorna och fullständig övergång till elektronisk datateknik i postbanken. Det står dock klart, att de förbättringar av rörelseresultatet som på kortare sikt kan åstadkommas genom rationaliseringsåtgärder av angivet slag är otillräckliga för att möta kostnadsstegringar av den storleksordning, varom här är fråga. Postverket har under sådana förhållanden ansett det nödvändigt, att en mera allmän höjning av postavgifterna vidtas den 1 januari 1967. Höjningen i fråga om de viktigare försändelseslagen, där avgiftsändringar förutsätter riksdagens godkännande, redovisas närmare i det följande. Postverket, som i sammanhanget erinrar om att den senaste allmänna tariffhöjningen skedde år 1964, beräknar att de nu föreslagna avgiftsändringarna medför en genomsnittlig höjning av portonivån med ca 13 %.

Brevportot

Det inrikes brevportot är postverkets viktigaste inkomstkälla. Det är därför nödvändigt att höja detta porto, om de förenämnda utgiftsstegringarna skall kunna mötas.

Postverket föreslår, att portot för inrikes brev höjs i första viktsatsen (högst 20 g) från 40 till 45 öre, i andra viktsatsen (20—125 g) från 80 till 90 öre, i tredje viktsatsen (125—500 g) från 1 kr. 50 öre till 1 kr. 80 öre samt i fjärde viktsatsen (500—1 000 g) från 2 kr. 30 öre till 2 kr. 70 öre.

De föreslagna ändringarna av brevportot beräknas ge en inkomstökning av ca 38,2 milj. kr. för år.

Postkortsportot

Nu gällande porto för inrikes postkort utgår med 30 öre för enkelt och 60 öre för dubbelt postkort. Vid en höjning av brevportot enligt postverkets förslag bör postkortsportot höjas med 5 öre för enkelt och 10 öre för dubbelt postkort.

De föreslagna ändringarna av postkortsportot beräknas ge en inkomstökning av ca 1,4 milj. kr. för år.

Korsbandsportot

För inrikes korsband, som väger högst 100 g, utgår porto med 25 öre. För sådant korsband, som väger mer än 100 g, utgår porto med 25 öre för de första 100 g och därefter med 10 öre för varje följande vikt av 100 g eller del därav.

Postverket föreslår, att portot i fortsättningen utgår enligt följande. För korsband som väger högst 100 g uttas 30 öre, dvs. 5 öre mer än tidigare. För sådant korsband, som väger mer än 100 g, erläggs porto med 30 öre för de första 100 g och därefter med oförändrat 10 öre för varje följande vikt av 100 g eller del därav.

Uppräkningen av korsbandsportot påverkar avgifterna för masskorsband och gruppkorsband, vilka fastställs i relation till det vanliga korsbandsportot.

De föreslagna ändringarna i fråga om sistnämnda porto förväntas ge en inkomstökning av 7,7 milj. kr. för år.

Postanvisningsavgiften

Avgiften för inrikes postanvisning utgör f. n. 50 öre, om postanvisningsbeloppet uppgår till högst 10 kr., och 1 kr. om nämnda belopp överstiger 10 men ej 2 000 kr.

Postverket föreslår, att postanvisningsavgiften fortsättningsvis fastställs till 70 öre resp. 1 kr. 40 öre.

De föreslagna ändringarna beräknas ge en årlig inkomstökning av 2,6 milj. kr.

Postförskottsavgiften

För inrikes postförskotts försändelse skall avsändaren utöver befodringsavgiften erlägga dels på postförskottsbeloppet beräknad postanvisningsavgift eller — om beloppet skall redovisas till postgirokonto — inbetalningsavgift i postgirorörelsen, dels en *särskild avgift* av f. n. 35 öre.

Postverket, som erinrar om att avgiften för motsvarande service — efterkrav — hos järnvägs- och flertalet bussföretag utgör lägst 2 kr., föreslår att den särskilda avgiften fortsättningsvis bestäms till 50 öre.

Den angivna höjningen beräknas ge en årlig inkomstökning av ca 2,6 milj. kr. för år.

Assuransavgiften

Den nu gällande avgiften för assurans består av dels en fast grundavgift av 1 kr., dels en tilläggsavgift av 10 öre per 1 000 kr. eller del av 1 000 kr. av assuransbeloppet. Grundavgiften, som således utgår med samma belopp som

avgiften för rekommendation, utgör liksom nämnda avgift i första hand ersättning för den fortlöpande bokföringen och den i övrigt särskilt noggranna kontrollen och behandlingen av försändelserna. I det följande föreslår postverket en höjning av rekommendationsavgiften till 1 kr. 40 öre. Om denna höjning genomförs bör enligt postverkets mening även den i assurancesavgiften ingående fasta grundavgiften höjas till 1 kr. 40 öre. Någon höjning av den proportionella tilläggsavgiften anses däremot inte påkallad.

Den föreslagna höjningen beräknas ge en inkomstökning av ca 200 000 kr. för år.

Rekommendationsavgiften

Rekommendationsavgiften är dels en försäkringsavgift, som tillförsäkrar avsändaren viss ersättning om försändelsen under postbefordran går förlo-rad eller om innehållet helt eller delvis förkommer eller skadas, dels en ersättning till postverket för de extra bokförings- och kontrollåtgärder, som rekommenderade försändelser är underkastade.

Postverket föreslår, att rekommendationsavgiften, som f. n. utgår med 1 kr. per försändelse, fastställs till 1 kr. 40 öre.

Avgiftsändringen beräknas medföra en årlig inkomstökning med ca 4,8 milj. kr.

Ekonomiska beräkningar m. m.

För det fall riksdagen lämnar sitt medgivande till att angivna portohöjningar vidtas den 1 januari 1967 kan den därav föranledda inkomstökningen beräknas till 28,7 milj. kr. under 1966/67 och till 57,5 milj. kr. under 1967/68. Om hänsyn tas även till de av postverket föreslagna höjningarna beträffande avgifter som bestäms av Kungl. Maj:t — främst vissa avgifter i den allmänt internationella postutväxlingen — samt till de ändringar postverket självt avser att vidta — bl. a. i fråga om paketportot samt masskorsbands- och gruppkursbandsavgifterna — kan den sammanlagda inkomstökningen uppskattas till 39 milj. kr. under 1966/67 och till 83,8 milj. kr. under 1967/68. Som resultat av det pågående rationaliseringsarbetet inom postverket bedöms driftresultatet under de båda budgetåren ytterligare komma att förbättras med 5 resp. 15 milj. kr.

I stället för de tidigare angivna underskotten om 30,4 milj. kr. resp. 86,6 milj. kr. skulle därmed verksamheten under 1966/67 och 1967/68 komma att visa överskott på $(39 + 5 - 30,4)$ 13,6 milj. kr. resp. $(83,8 + 15 - 86,6)$ 12,2 milj. kr.

Departementschefen

Av den redogörelse som lämnats i det föregående belyses, hur postverkets driftresultat påverkas av de ökade lönekostnader som följer av den i juli 1966 träffade uppgörelsen om statstjänstemännens löneförmåner under åren 1966—1968. De av postverket framlagda kalkylerna utvisar, att det — under förutsättning av oförändrad prissättning på postverkets tjänster — uppstår underskott, som för 1966/67 uppskattas till ca 30,4 milj. kr. och för 1967/68 till inte mindre än ca 86,6 milj. kr. För att möta denna kostnadsutveckling och trygga ett tillfredsställande driftresultat har postverket sett sig nödsakat att föreslå vissa avgiftshöjningar den 1 januari 1967. De höjningar, som kräver riksdagens medgivande, omfattar avgifterna för inrikes brev, postkort, korsband, postanvisningar, postförskott, assurans och rekommendation.

Vad sålunda föreslagits anser jag mig böra tillstyrka. Ekonomiskt kan ifrågavarande höjningar — jämte vissa förutsatta avgiftshöjningar som Kungl. Maj:t eller postverket kan besluta — förväntas leda till en ökning av verkets inkomster med ca 39 milj. kr. under 1966/67 och med ca 83,8 milj. kr. under 1967/68. Härutöver kan man såsom nämnts påräkna vissa förbättringar av driftresultatet som en följd av det pågående rationaliseringsarbetet inom postverket. Om hänsyn tas även till dessa rationaliseringsvinster — uppskattningsvis 5 resp. 15 milj. kr. under de båda nämnda budgetåren — har medelsutrymme skapats för täckning av ifrågavarande kostnadsstegringar. Visst överskott kan enligt postverket också beräknas uppkomma, nämligen med ca 14 milj. kr. för 1966/67 och med ca 12 milj. kr. för 1967/68.

Postverkets förslag till höjning av sådana postavgifter, som med stöd av riksdagens bemyndigande beslutas av Kungl. Maj:t, torde jag framdeles få anmäla för Kungl. Maj:t.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att besluta att avgifterna för inrikes brev, postkort, korsband, postanvisningar, postförskott, assurans och rekommendation skall fr. o. m. den 1 januari 1967 utgå med de belopp, som jag förordat i det föregående.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Bo Holmquist

Bilaga

**Sammanställning över nuvarande avgifter samt av postverket och
departementschefen föreslagna ändringar**

Försändelseslag	Avgiftsgrupper	Nuvarande avgifter, öre	Postverkets förslag, öre	Departementschefens förslag, öre
Brev	högst 20 g	40	45	45
	över 20—125 g	80	90	90
	» 125—500 g	150	180	180
	» 500—1 000 g	230	270	270
Postkort	enkla	30	35	35
	dubbla	60	70	70
Korsband (trycksaker, varuprov, varukorsband)	högst 100 g	25	30	30
	över 100 g	25	30	30
		för de första 100 g samt 10 öre för varje följande vikt av 100 g eller del därav	för de första 100 g samt 10 öre för varje följande vikt av 100 g eller del därav	för de första 100 g samt 10 öre för varje följande vikt av 100 g eller del därav
Postanvisningar	högst 10 kr.	50	70	70
	över 10—2 000 kr.	100	140	140
Postförskott		35	50	50
Assurans		100 öre i grundavgift + 10 öre för varje 1 000 kr. eller del av 1 000 kr. av assuransbeloppet	140 öre i grundavgift + 10 öre för varje 1 000 kr. eller del av 1 000 kr. av assuransbeloppet	140 öre i grundavgift + 10 öre för varje 1 000 kr. eller del av 1 000 kr. av assuransbeloppet
Rekommendation		100	140	140